

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра політології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету
Іван КАРПЕНКО

06 2023р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Аналіз політики

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	доктор філософії
галузь знань (шифр і назва)	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
спеціальність (шифр і назва)	<u>052 Політологія</u>
освітня програма (шифр і назва)	<u>Політологія</u>
вид дисципліни (обов'язкова/за вибором)	<u>за вибором</u>
факультет	<u>філософський</u>

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету (Протокол № 6 від 16 червня 2023 року)

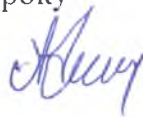
Програма навчальної дисципліни «**Аналіз політики**» для здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні (доктор філософії / Doctor Philosophy (Ph.D))

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Рубанов** Віктор Володимирович – доктор політичних наук, професор кафедри політології

Програму схвалено на засіданні кафедри політології

Протокол № 11 від 15 червня 2023 року

Завідувач кафедри політології

Олександр ФІСУН

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Політологія» зі спеціальності 052 «Політологія»

Гарант освітньо-наукової програми

Віктор РУБАНОВ

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол № 10 від 14 червня 2023 року

Голова методичної комісії
філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Аналіз політики» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за напрямом 052 «Політологія»..

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність та інструментальні можливості аналізу політики – невід’ємної частини політичної аналітики як цілісної експертно-аналітичної системи методів і процедур аналізу політичних проблем та цілісної системи політико-управлінських наукових дисциплін, які використовуються в науковому процесі з підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є оволодіння слухачами сучасними аналітичними навичками і технологічними прийомами прикладної політології: зокрема, засвоєння аспірантами системної природи та інструментальних можливостей аналізу політики як спеціалізованого наукового інструменту підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є – ознайомлення слухачів із теоретичними і методологічними засадами аналізу політики, від яких залежить як зміст самої категорії «аналіз політики» так і її практично-прикладні параметри можливого використання в науковому дослідженні політичних проблем.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов’язкова / <u>за вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
4-й	
Лекції	
10 год.	
Практичні, семінарські заняття	
6 год.	
Лабораторні заняття	
Не передбачені	
Самостійна робота	
72 год.	
Індивідуальні завдання	
Не передбачені	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення цього курсу аспірант повинен

знати:

- концептуальні основи дослідження сучасної методології політичного аналізу і аналізу політики як відносно самостійних наукових дисциплін та базових політологічних інструментів підготовки, прийняття та реалізації публічних політичних рішень;
- наукові критерії демаркації професій політичного аналітика та політичного експерта;
- теоретико-методологічні засади наукового обґрунтування сутності публічного політичного рішення та основних суб’єктів його прийняття.

вміти:

- самостійно застосовувати сучасні теоретико-методологічні знання у теоретичному й прикладному політичному аналізі та аналізі політики;
- професійно складати наукову програму аналізу державної політики України;
- самостійно скласти експертно-аналітичний документ та практично-політичні рекомендації щодо підготовки, прийняття та реалізації самостійних публічних

- політичних рішень;
- володіти знанням механізму формування теоретико-методологічних засад та імплементації політичної аналітики в реальному державному управлінні та місцевому самоврядуванні України.

Аналіз політики:

ПРН01. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.

ПРН02. Використовувати державну та іноземну мову як усно, так і письмово на рівні, достатньому для ефективної професійної комунікації, розуміння іншомовних наукових текстів та підготовки фахових публікацій в Україні і провідних наукових виданнях світу.

ПРН03. Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність, повагу різноманітності та мультикультурності.

ПРН04. Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ПРН05. Знати на поглибленому рівні політичну теорію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ПРН06. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ПРН07. Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики.

ПРН08. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та роль системного, ситуаційного та проектного підходів у формуванні наукових інструментів аналізу політичних проблем

Системна сутність політичних проблем управління та фахових наукових інструментів їх вирішення. Міждисциплінарність системного аналізу та синергетика. Сучасна політична аналітика та парадигма системного аналізу. Системна парадигма як методологічна основа сучасної політичної аналітики. Сутність та особливості застосування стратегічного та проектного підходів в науковому дослідженні та вирішенні сучасних політико-управлінських проблем. Стратегічний підхід та стратегічний політичний аналіз. Проектний підхід та проектний аналіз. Системний підхід та системний аналіз. Ситуаційний підхід та політичний аналіз. Поняття та особливості ситуаційного аналізу в політології. Еволюція ситуаційного аналізу. Специфіка авторської позиції аналітика та реципієнта (замовника) у ситуаційному аналізі. Зміст експертно-аналітичної професійної діяльності у процесі аналізу ситуації. Системна природа наукових інструментів аналізу політичних проблем.

Тема 2. Системна природа політичного аналізу та аналізу політики як спеціалізованих наукових інструментів дослідження політики.

Системна парадигма як методологічна основа сучасної політичної аналітики. Сутність та співвідношення системного, ситуаційного та проектного підходів в політологічному дослідженні політико-управлінських проблем. Системний аналіз політики як предтеча політичного аналізу та аналізу політики. Системна парадигма як методологічна основа сучасного політичного аналізу. Політичний аналіз як системотворчий елемент політичної аналітики як цілісної системи наукових дисциплін та методів і процедур підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень. Види знання та політика. Специфіка політики і політичної сфери як об'єкта дослідження й аналізу: основні труднощі і проблеми (концепції

Ж. Бордо і К. С. Гаджієва). Методологічні засади розмежування теоретико-фундаментального, інструментально-емпіричного та практично-прикладного рівнів політичного аналізу. Проблеми методологічної унікальності політичного аналізу в концепціях А. Вілдавські, К. Ващенко, В. Дана, Й. Дрора, А. Дегтярьова, Ю. Кальниша, К. Симонова,. Системний характер методології політичного аналізу та аналізу політики. Ціннісний аналіз політичних проблем як структурний компонент політичного аналізу та предмет аналізу політики.

Тема 3. Визначення предмету, суб'єктів, методів та процедур аналізу політики як актуальна наукова проблема.

Методологічний плюралізм політичної науки. Субдисциплінарна матриця політичної науки. Методологічні доктрини XIX–XX ст. (Г. Спенсер, Е. Дюркгейм, Г. Лассуелл, П. Лазерсфельд, К. Маркс, М. Фуко, Ж. Деррида, П. Бурдьє, М. Вебер, Ю. Хабермас, Д. Істон). Аналітичні стратегії, що формуються різними парадигмальними підходами до розуміння політики, політичного управління та політичної науки. Системно-цілісний і теоретико-множинний підхід до наукового аналізу світу політичного. Визначення системи. Особливості політичних систем. Міждисциплінарність системного аналізу та синергетика. Системний аналіз: інструментальні можливості та обмеження. Сучасна політична аналітика та актуальність парадигма системного аналізу. Проблеми визначення поняття «Аналіз політики» в роботах Б. Гогвуда та Л. Гана, Е. Квейда, Л. Пала. Системність категоріального апарату політичної аналітики як його функціональність. Взаємозв'язок та взаємообумовленість предметних кордонів політичного аналізу і аналізу політики. Проблеми визначення предмету і суб'єктів політичного аналізу та аналізу політики в роботах вітчизняних вчених В. Тертички та М. Тиского та М. Буника. Їхні переваги й недоліки. Функціональні особливості процесів формування та аналізу політичних проблем, прогнозування їх розвитку, консультування щодо підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень.

Тема 4. Місце і роль аналізу політики в забезпеченні релевантності та легітимності майбутніх політичних рішень

Сутність понять «релевантність» та «легітимність» політичних рішень. Метод і процедура в політичному аналізі і аналізі політики як наукова проблема. Обмеженість застосування формальних методів у політичному аналізі. Специфіка й роль експертної системи методів та процедур у науковому процесі підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень. Цільова та методологічна обумовленість специфіки професійної діяльності політичного аналітика та політичного експерта. Співвідношення особливостей професійної діяльності політичного аналітика і експерта як самодостатніх суб'єктів політичного аналізу і аналізу політики.

Сутність та специфіка наукових технологій підготовки та прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як соціально-політичне явище та наукове поняття. Проблеми комплексного та системного підходу в підготовці та прийнятті публічних політичних рішень в сучасній Україні. Поняття експертизи. Основні види експертизи. Рольові функції політичного аналітика і політичного експерта в науковому процесі підготовки політичних рішень. Специфіка політичної експертизи. «Суб'єктивізм» експертної оцінки. Парадокс політичної експертизи. Система очних методів та процедур експертизи: основні принципи та етапи. Методика заочних групових експертних оцінок: специфіка й основні етапи. Головне завдання політичної експертизи – **забезпеченні релевантності та легітимності майбутніх політичних рішень.**

Тема 5. Особливості підготовки та презентації підсумкових експертно-аналітичних оцінок та практично-політичних рекомендацій щодо формування релевантності та легітимності політичних рішень, які приймаються

Сутність практично - політичних рекомендацій як вираження системної природи професійного політичного аналізу і фінальної фази наукового процесу підготовки політичних рішень. Леслі Пал, Д. Веймер й А. Вайнінг про професійну самосвідомість політичних аналітиків та політичних експертів у клієнторієнтовному характері прикладного політичного аналізу. Загальні вимоги до практично-політичної цінності експертно-аналітичних оцінок і рекомендацій щодо формування релевантності та легітимності політичних рішень, які приймаються

. Співвідношення тимчасових рамок роботи політичного аналітика та політичного експерта з вимогами і умовами Замовника (клієнта), меж юрисдикції й практичних інтересів і можливостей. Типові помилки починаючого професійного аналітика та можливості їхнього недопущення. Організаційний формат, стильове і змістовне оформлення практично-політичних рекомендацій. Методика обґрунтування експертно-аналітичних висновків і практично-політичних рекомендацій та технологія їх презентації і імплементації. Проблеми і перспективи формування теоретико-методологічних засад політичної аналітики та її імплементації в державному управлінні та місцевому самоврядуванні України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутність та роль системного, ситуаційного та проектного підходів у формуванні наукових інструментів аналізу політичних проблем	18	2	2			14						
Тема 2. Системна природа політичного аналізу та аналізу політики як спеціалізованих наукових інструментів дослідження та вирішення політичних проблем.	16	2				14						
Тема 3. Визначення предмету, суб'єктів, методів та процедур аналізу політики як актуальна наукова проблема сучасності	18	2	2			14						
Тема 4. Місце і роль аналізу політики в забезпеченні релевантності та легітимності майбутніх політичних рішень	19	2	2			15						
Тема 5. Особливості підготовки та презентації підсумкових експертно-аналітичних оцінок та практично-політичних рекомендацій щодо формування легітимності політичних рішень, які приймаються	19	2	2			15						
Усього годин	90	10	8			72						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин денна
1	Сутність та роль системного, ситуаційного та проектного підходів у формуванні наукових інструментів аналізу політичних проблем	4
2	Роль політичного аналізу та аналізу політики в забезпеченні наукового характеру процесу підготовки політичних рішень	2
3	Особливості технології складання та презентації експертно-аналітичних документів з підготовки політичних рішень	2
	Разом:	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	К-сть годин денна
1	Визначити сутність, особливості та актуальність впровадження системного підходу в дослідженні політичних проблем	12
2	Обґрунтувати системну природу політичного аналізу і аналізу політики як політико-управлінських наукових дисциплін.	15
3	Визначити загальне й особливе в реальному функціонуванні політичного аналізу і аналізу політики як спеціалізованих наукових дисциплін	15
4	Охарактеризувати особливості професійних функцій політичного аналітика та політичного експерта в науковому процесі підготовки політичних рішень	15
5	Розкрити особливості підготовки та презентації експертно-аналітичних документів з підготовки легітимних політичних рішень	15
Разом:		72

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені

7. Методи навчання

Лекції-презентації, вивчення прикладів (case-study), написання аналітичних есе щодо розвитку політологічної освіти; виступи аспірантів з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях, участь у дискусіях, дебатах за темою семінарів., проведення міні-лекцій та семінарів у формі навчання, опанування онлайн-курсів.

8. Методи контролю

Поточний як засвоєння окремих тем: усне опитування або письмовий експрес-контроль, експрес-тестування, оцінка есе, виступів аспірантів з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях, участі у дискусіях, дебатах за темою семінару, аналіз конкретних ситуацій.

Підсумковий семестровий контроль – обов'язковий, семестровий залік (за дворівневою шкалою оцінювання) у письмовій формі згідно з графіком навчального процесу, який проводиться в університеті відповідно до Положення про систему контролю знань аспірантів.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі виступів здобувачів, написання есе та тестового контролю із заздалегідь визначених питань.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

За виступ на практичному занятті здобувач може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого здобувача) до 5 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Загальна максимальна сума балів за роботу в семестрі складає **60** балів.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти **залік в тестовій формі** (з 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Zoom.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота					Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5			
10	10	10	15	15	60	40	100

T1, T2 ... – теми навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні

завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.
--

Максимальна сума балів за екзамен складає **40**.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Буник М. З. Основи аналізу державної політики: навч. посіб. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. 128 с.
2. Валуєвський О. Л. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження : монографія. К. : НІСД, 2001. 242 с.;
3. Валуєвський О. Л. Методологічні засади аналізу державної політики. *Філософська думка*. 2001. № 5. С. 59–81.
4. Ващенко К.О. Історичний генезис прикладного політичного аналізу й прогнозу. *Наук. Записки Ін-та політ. і етнонац. Дос. Ім. Кураса*. 2007. Вип. 35. С.227-241.
5. Вступ до аналізу політики: навч. посіб. В. Романов, О. Рудік, Т. Брус. Київ: Видав-во Соломії Павличко «Основа», 2001. 238 с.
6. Гошовська В. А. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч.–метод. Посіб. / В.А. Гошовська, П.В. Мироненко, О. З. Босак. Київ: НАДУ, 2010. 88с.
8. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: навч. посіб. / Кол. авт.; За заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. Київ: Вид-во УАДУ, 200. 232с.
9. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: Монографія. К. : Вид-во НАДУ, 2006.
- 10.Кньофель П., Ларю К.,Варон Ф., Малішева Н. Аналіз і пілотаж публічної політики. К.Аперта. 2010. 422 с.
12. Пал Леслі А. Аналіз державної політики ; пер. З англ. І. Дзюб. К. : Основи, 1999. 424 с.
- 13.Парсонс В. Публічна політика : Вступ до теорії та практики аналізу політики. К. КМ Академія. 2006. 520 с.
14. Новакова О. В. Аналіз державної політики: навч. посібник. Луганськ, 2013. 262 с.
15. Основи аналізу державної політики: Опорний конспект лекцій до навчальної дисципліни / Укл. В. Тертичка URL: <http://www.uapra-csar.org.ua/ua-2004-4.htm>
16. Петренко І. І. Основні види аналізу державної політики. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*.2014. № 4 (118). С. 40–43.
17. Петренко І. І. Аналітичні центри як суб'єкти формування публічної політики: Моногр. К.: Видавець Вадим Карпенко, 2018. 360 с. Розділ 5. Проблеми функціонування аналітичних центрів в сучасній Україні. С. 291- 333.
- 18.Приходько. В.А. Типологія політичного аналізу. *Вісник КНУ ім. Т.Г. Шевченка – Філософія. – Політологія*. 2007. Вип.. 54-55. С. 128-129.
- 19.Рубанов В. Проблеми інституціоналізації політичного аналізу у пострадянському суспільстві *Політичний менеджмент. Наук. журнал /* голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський. 2007. Спец. випуск. С. 241–254.
20. Рубанов В. В. Політичний аналіз і аналіз політики: основні підходи та критерії демаркації понять у сучасному політичному дискурсі. *Гілея: науковий вісник : зб. наук. праць /* голов. ред. В. М. Вашкевич. К. : ВІР УАН, 2009. Вип. 29. С. 389–393.

21. Рубанов В. Політичний аналіз і аналіз політики: загальне й особливе. *Політичний менеджмент*. Наук. журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський. 2009. № 6 (39). С. 36–47.
22. Рубанов В. В. Політичний аналітик і політичний експерт: методологічні засади функціонально-рольових особливостей професійної діяльності. *Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології*. 2009. № 861. С. 28–34.
23. Рубанов В. В. Ціннісні засади політичного аналізу. *Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології*. 2010. № 885. С. 6–11.
24. Рубанов В. Системна сутність політичного аналізу. *Політичний менеджмент. Наук. журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський*. 2010. № 4(43). С. 42–52.
25. Рубанов В. В. Політичний аналіз як інструмент системного дослідження публічних політичних проблем. *Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології*. 2010. № 912. С. 14–18.
26. Рубанов В. В. Основні суб'єкти політичної аналітики і види знань *Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології*. 2011. № 949. С. 16–20.
27. Рубанов В. Взаємообумовленість кількісних і якісних методів і процедур політичної аналітики *Політичний менеджмент. Наук. журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський*. 2011. № 3 (48). С. 52–60.
28. Рубанов В. Політична аналітика: генезис і еволюція змісту поняття *Політичний менеджмент. Наук. журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський*. 2011. № 5 (50). С. 43–50.
29. Рубанов В. В. Політичний аналіз як базовий системотворчий елемент політичної аналітики // *Гілея: науковий вісник : зб. наук. Праць / голов. ред. В. М. Вашкевич. К. : ВІР УАН, 2011. Вип. 54. С. 579–581.*
30. Рубанов В. В. Про співвідношення предметних меж політичного аналізу і аналізу політики як політико-управлінських наукових дисциплін *Політичний менеджмент. Наук. журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський*. 2012. № 1–2(52–53). С. 28–34.
31. Рубанов В. Політична аналітика в Україні: стан та перспективи дослідження *Політичний менеджмент. Наук. журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський*. 2012. № 3 (54). С. 11–22.
32. Рубанов В. В. Інституціоналізація – базове поняття характеристики процесу становлення і розвитку політичної аналітики в Україні *Вісн. Нац. юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол. : А. П. Гетьман та ін. Х. : Право, 2012. № 4 (14). С. 165–170.*
33. Рубанов В. В. Основні підходи та проблеми визначення теоретико-методологічних засад політичного аналізу *Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології*. 2012. № 1007. С. 6–9.
34. Рубанов В. В. Вплив неурядових експертно-аналітичних центрів на процес прийняття політичних рішень в Україні *Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології*. 2012. № 1031. С. 15–24.
35. Рубанов В. В. Системна цілісність рівнів політичного знання та рівнів аналізу політичних проблем *Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології*. 2012. № 1013. С. 11–20.
36. Рубанов В. В. Теорія та методологія політичної аналітики: моногр. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2012. 236 с.
37. Рубанов В. В. Загальне та особливе у співвідношенні меж предметного поля політичного аналізу та аналізу політики. *Вісник Харк. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна „Питання політології”, 2018. С. 6-15.*
38. Рубанов В. В. Основні підходи визначення поняття «політична аналітика» та їх науково-практична цінність *Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики: зб. тез XIX Міжнар. Наук конгресу, 19 квітня 2019 р. Х.: ХарРІ НАДУ «Магістр», 2019. С. 32-34.*
39. Система розробки і здійснення публічних політик в Україні / Під заг. ред. О. П. Дем'янчука. Київ : Факт, 2004. 224с.
40. Теорія і практика політичного аналізу і прогнозування. Збірник матеріалів / За ред. М. М. Розумного. Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2006. 34 с.
41. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред. О. Л. Валецького, В. А. Ребкала. Київ : Міленіум, 2003. 228 с.
42. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні .Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. 750 с.

43. Тиский М. Г. Прикладна політологія. Модульний курс. Навчально-методичний посібник. Луцьк. ВМА «Терен». 2011. 116 с.
44. Титаренко О. Р. Методика підготовки аналітичних документів на матеріалах аналізу політичних текстів: Практикум/О.Р.Титаренко, І. В. Рейтерович. Київ : Вид-во НАДУ, 2007. 40 с.
- 45.Ткачук В. Методологічні проблеми аналізу політичної трансформації України. *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*. 2001. Вип. 3. С. 324-329.
46. Телешун С.А., Баронін С.А. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації: Курс лекцій. К.: Видавець Паливода А.В., 2001.
47. Тертичка В. Державна політика: Аналіз та здійснення в Україні. К.: Вид-во «Основа», 2002.
48. Черниш О. Методологія і технологія сучасного політологічного дослідження: Навч. Посіб. Одеса: Астропринт, 2003.
49. Шишименко І. М. Політична експертиза як інститут демократії в сучасній Україні. Дисс. на здобуття наук. ступ. канд. політ. наук. 23.00.02. «Політичні інститути та процеси. Одеса, 2020. 227 с. <http://pdpu.edu.ua/doc/vt/2020/shyshymenko/dis.pdf>
50. Юськів Б. Особливості експертного оцінювання в політичному аналізі (на основі використання номінальних шкал) *Вісник Львівського університету : зб. наук. праць*. ЛНУ ім. І. Франка, 2011. Вип. 1. С. 345-351. Серія : філософсько-політологічні студії.
51. Янг Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній і Східній Європі/ Пер. з англ. С. Соколик. Наук. ред. пер. О. Кілієвич. – Київ : “К.І.С.”, 2003. – 130 с. [http : www.uapacsar.org.ua/t-2003-2.htm](http://www.uapacsar.org.ua/t-2003-2.htm).
52. Abbott A. Chaos of Disciplines. Chicago: The University of Chicago Press, 2001. https://books.google.com.ua/books?id=D41oYmNbYVQC&pg=PA3&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false.
53. Almond G., Harry Eckstein as Political Theorist *Comparative Political Studies*. 1998. Vol. 31. № 31. P. 500-501.
54. Anderson J. E. Public Policymaking: An Introduction. Boston – New York : Houghton Mifflin Company, 2003, pp. 1-34.
55. Bardach E. A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path for More Effective Problem Solving. N.Y., L., 2000.
56. Berndtson E. Is There Only One Discipline of Political Science? Cultural Differences between American and European Political Science(S) 2006. URL: http://paperroom.ipsa.org/papers/paper_5473.pdf.
57. Bigelov D. An Analysis of the Richardson’s Arms Race Model. The College of William and Mary. <http://www.resnet.wm.edu/~jxshix/math302/bigelov.pdf> (01-08-2010).
58. Boucher S. Wegrzyn R. Europe and its Think Tanks: a Promise to be Fulfilled. Report of Notre Europe tink tank (2005). URL.: <http://www.notreeuro-pe.eu/>
59. Birkland T.. An Introduction to the Policy Process: Theories, Concepts, and Models of Public Policy Making. N.Y; L., 2001
60. Dahl R.A. Stinebrickner, B. Modern Political Analysis. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2002. 172 p.
61. Dunn W. Public Policy Analysis : An Introduction. 3rd edition. Pearson Education Inc., 2004. 510 p.
62. Farr J. The Historical Science(s) of Politics: the Method, Association, and End of an American Discipline / James Farr Modern political science: Anglo-American exchanges since 1880, 2007. [https://books.google.com.ua/books?id=isrSK0TBdvEC&pg=PA66&lpg=PA66&dq=Farr,+James+The+Historical+Science\(s\)+of+Politics:+the+Method,+Association,+and+End+of+an+American+Discipline&source=bl&ots=DzHz23fez3&sig=_9gVwPSPpAoElxWVdnQWnbR9IfA&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjqrh7pzLahXomHIKHJVBwIQ6AEIGjAA#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.ua/books?id=isrSK0TBdvEC&pg=PA66&lpg=PA66&dq=Farr,+James+The+Historical+Science(s)+of+Politics:+the+Method,+Association,+and+End+of+an+American+Discipline&source=bl&ots=DzHz23fez3&sig=_9gVwPSPpAoElxWVdnQWnbR9IfA&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjqrh7pzLahXomHIKHJVBwIQ6AEIGjAA#v=onepage&q&f=false).
63. Gerring, J. Case study research: principles and practices. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
64. Hayek F. The Dilemma of Specialization. <https://direitasja.files.wordpress.com/2012/05/studies-in-philosophy-and-economics-friedrich-a-hayek.pdf>.
65. Hogwood B., Gunn L. Policy Analysis for the Real World. Oxford, 1984.
76. Jacman, S. Bayesian analysis for the social sciences. Wiley series in probability and statistics United Kingdom : John Wiley and Sons Ltd., 2009. 573 p.

67. Jenkins W. Policy Analysis. Oxford, 1978. / Milkman L. Katherine, ChughDolly, BazermanMax H. <http://www.hbs.edu/research/pdf/08-102.pdf>
69. Kelly R., Palumbo D. Theories of Policy Making. *Encyclopedia of Government and Politics*. Vol. 2 (ed.) Hawkesworth M., Kogan M. L., N.Y. 1992.
70. Kissinger Henry. World Order. Reflection on the Character of Nations and the Course of History. UK, Penguin Books, 2015. 360 p.
71. Klingemann H.-D. Capacities: Political Science in Europe .Hans-DieterKlingemann, 2008. http://paperroom.ipsa.org/papers/paper_4063.pdf.
72. Lasswell, H The Decision Process: Seven Categories of Functional Analysis /College Park, Md. University of Maryland Press, 1956. 23 p.
73. Lindblom C. E. AnalysisversusPolitics. New Jersey: PrenticeHallInc., 1968. 120 p.
74. Lindblom. Ch. E. The Policy-Making Process / Charles E. Lindblom, Edward J. Woodhouse. – 3rd ed. – Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall, 1993. 164 p.
75. Manheim G., Rich R. Empirical Political Analysis: Research Methods in Political Science. New York. 1991.
76. Quade E. S. AnalysisforPublicDecisions. 2nd ed. New York (USA) ; North-Holland, 1982. 80 p.
77. Matthew C. W. Trends in Political Science Research and the Progress of Comparative Politics / West Virginia University, 2017. <http://matthewcharleswilson.com/PSpaper.pdf>.
78. Morgan , D. L. Focus groups as qualitative research Beverly. CA Sage, 1988. 312 p.
79. Pal, L. Public Policy Analysis: An Introduction . Scarborough, 1992. 158 p.
80. Platt, J. What can case study do? *Studies in Qualitative Methodology* / Ed. by R. Burgess. 1988. № 1. P. 1-23.
81. Platt, J. Case study in American Methodological Thought // *Current Sociology*. 1992. Vol. 40. № 1. P. 18.
82. RainerLepsius M. Interessen, IdeenundInstitutionen. Opladen : Westdeutscher, 1990. 300 p.
83. Rich A. Think Tanks, Public Policy and the Politics of Expertise. Cambridge; New York; Cambridge Univ. Press, 2004. 258 p.
84. Roskin M. Political science *Britannica Online Encyclopedia*, 2016. <http://www.britannica.com/topic/political-science>.
85. Rubanov, V.V. The Kharkiv University Faculty Members' Contribution to Framing up Theory and Methodology of Political Analytics *Eastern European Scientific Journal (Gesellschaftswissenschaften)*: Dusseldorf (Germany) : Auris Verlag, 2014, № 4. pp. 145-153.
86. Rubanov V.V. Political expert as a self-sufficient party of political analytics *European science review*, July-August, 2014, № 7-8. pp. 81-88.
87. Sabatier P. Theories of Policy Process: Theoretical Lenses on Public Policy. Boulder. 2001.
88. Trent J. Seeking a New Political Studies Paradigm. For presentation at the «International Workshop on Study and Research of Political Science in a Comparative Perspective»/ John E. Trent, 2013.: <http://www.johntrent.ca/published-writings/SeekNewParadigm.html>.
89. Weimer D., Fining A. Policy Analysis: Concepts and Practice. Englewood Cliffs, 1992. - 257 P.
90. Weizsaecker E. Wijkman, A. Come On! Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet. Springer, 2018. - 220 p.

Додаткова література:

1. Ващенко К. О. Методологічні засади дослідження політичного аналізу і прогнозу *Новопарадигма*. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. Вип. 61. С. 73–85.
- 2 Внучко С. Особливості функціонування «мозкових центрів» в Україні *Нова парадигма*. 2008. Вип. 73. С. 169–179.
3. Воронкова В. Г. Місце і роль синергетики у пізнанні соціальних процесів та розвитку сучасного суспільства *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії* : зб. наук. праць / голов. ред. В. Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж. акад. Запоріжжя : ЗДІА, 2012. Вип. № 48. С. 5–24.
4. Додонова В. І. Соціосинергетика як провідна тенденція розвитку соціальної раціональності постнекласичного типу *Вісн. Донецького нац. ун-ту*. Сер. : Гуманітарні науки. 2011. № 2. С. 272–278.
5. Кальниш Ю. Особливості теоретико-методологічної еволюції політичної аналітики в Україні: нарис теорії та історії державного управління *Зб. Наук. пр. НАДУ*. К.: Вид-во НАДУ, 2005. Вип. 2. с. 3-13.
6. Кальниш Ю. Інституціональні особливості аналітичного супроводу процесів вироблення та реалізації державної політики в сучасній Україні *Вісн. НАДУ*. 2006. №2. С. 36-43.

7. Кальниш Ю.Г. Пріоритетні напрями реформування системи науково – аналітичного супроводу процесів вироблення та реалізації державної політики в Україні. Проблеми трансформації системи державного управління в умовах політичної реформи в Україні: Мат-ли наук.- практ.конф. за міжнар. Участю, Київ, 31 трав. 2006 р.: У 2т. / З заг. Ред. О.Ю. Оболенського, В.М.Князева. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. Т. 1. С. 183-185.
8. Колісниченко Н. «Агенти знань» у професійному розвитку суб'єктів політичної діяльності *Ефективність державного управління: Зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України*. 2009. Вип. 18/19. С. 28-34.
9. Корнієвський О. Безпековий вимір діяльності неурядових аналітичних центрів. *Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. Український науковий журнал*. 2009. № 2. С. 125-129.
10. Кудряченко А. Зростання можливостей та шляхи впливу аналітичних центрів на діяльність владних інститутів [http:// www. niss.gov.ua](http://www.niss.gov.ua)
11. Лар'яновський І. С. Цінності та наукове пізнання. *Наукове пізнання: методологія та технологія. Наук. журнал. Серія : Філософія, соціологія, політологія*. 2012. № 1(28). С. 95–98.
12. Матвеєнко І. Діяльність аналітичних центрів як складова формування громадянського суспільства *Державне управління та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. / [редкол. : С. М. Сербогін (гол. ред.) та ін. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. Вип. 4 (7). С. 90–99.
13. Михальченко М. І. Політичні цінності: методологія аналізу і пошук нових орієнтирів *Суспільні цінності населення України в теоретичних і практичних вимірах* / Авт. кол.: М.І. Михальченко (керівник) та ін. К. : ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2013. С. 7– 16.
14. Неурядові аналітичні центри в Україні: можливості, виклики, перспективи *Національна безпека і оборона*. 2007. № 6. С. 1 – 60.
15. Неурядові аналітичні центри в Україні: можливості, виклики, перспективи *Аналітична доповідь Центру Розумкова Національна безпека і оборона*. 2007. № 6 (90). 60с.
16. Олійник Є. Ю. Роль аналітичних недержавних політологічних центрів України в розвитку політичної науки *Гілея* (науковий вісник) : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. К., 2011. Вип. 51. С. 473–478.
17. Романов В., Рудік О., Брус Т. Вступ до аналізу державної політики. К. Основи. 2001.
18. Теремко В. В. Аналіз політики в Україні: процес становлення і перспективи розвитку *Гілея* (наук. вісник) : зб. наук. Праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. К., 2010. Вип. 39. С. 336–343.
19. Чемшит Д. О. Політичні кризи в умовах модернізації: синергетичний підхід *Грані*. 2012. № 4. С. 143–146.
20. Шульман Н. Національні інтереси: хто і з чим їх їсть *Сучасність*. 2003. № 4. С.88-99.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Електронні адреси державних органів влади в Україні

1. <http://www.president.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Президента України
2. <http://rada.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Верховної Ради України
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал
4. <http://www.mfa.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Міністерства закордонних справ України

Електронні адреси міжнародних організацій

5. <http://www.uia.org> – Представництва міжнародних організацій у мережі Інтернет.
6. [http:// www.un.org](http://www.un.org) – Офіційне Інтернет-представництво ООН
7. [http:// www.nato.int](http://www.nato.int) – Офіційне Інтернет-представництво НАТО
8. <http://hub.coe.int> – Офіційне Інтернет-представництво Ради Європи
9. <http://www.osce.org> Офіційне Інтернет-представництво Організації з безпеки і співробітництва в Європі
10. <http://www.aseansec.org> Офіційне Інтернет-представництво Асоціації країн Південно-Східної Азії
11. <http://www.africa-union.org> – Офіційне Інтернет-представництво Африканського Союзу
12. <http://www.mercosur.int> – Офіційне Інтернет-представництво Південного спільного ринку (МЕРКОСУР)
13. <http://www.imf> – Офіційне Інтернет-представництво Міжнародного валютного фонду
14. <https://www.wto.org/> - Офіційне Інтернет-представництво Світової Організації Торгівлі

15. <http://data.worldbank.org/> - Офіційне Інтернет-представництво Світового Банку
16. <http://www.opec.org> – Офіційне Інтернет-представництво Організації країн-експортерів нафти

Електронні адреси глобальних клубів

17. <https://g20.org> – Офіційне Інтернет-представництво Групи 20
18. <http://www.bilderbergmeetings.org> – Офіційне Інтернет-представництво Більдерберзького Клубу
19. <http://www.clubofrome.org> – Офіційне Інтернет-представництво Римського клубу
20. <http://www.world-governance.org> – Офіційне Інтернет-представництво Форуму Нового Світового Урядування

Електронні адреси науково-дослідних установ

21. <http://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень при Президентіві України
22. <http://www.ipiend.gov.ua> – Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України
23. <http://www.fpif.org> – International Relations Center
24. <http://www.aiaa.asn.au> – Australian Institute of International Affairs
25. <http://www.brookings.edu> – Brookings Institution
26. <http://www.cceia.org/index.html> – Carnegie Council on Ethics and International Affairs
27. <http://cisac.stanford.edu> – Centre for International Security and Cooperation
28. <http://csis.org> – Centre for Strategic and International Studies
29. <http://www.fpa.org> – Foreign Policy Association
30. <http://www.iiss.org> – International Institute for Strategic Studies
31. <http://www.chathamhouse.org.uk> – Royal Institute of International Affairs (Chatham House)
32. <http://www.isn.ethz.ch> – International Relations and Security Network
33. <http://www.jiia.or.jp/en> – Japan Institute of International Affairs
34. <http://www.saiia.org.za> – South African Institute of International Affairs
35. <http://www.sipri.org> – Swedish Institute of International Affairs
36. <http://www.transnational.org> – Transnational Foundation for Peace and Future Research
37. <http://www.usip.org> – United States Institute of Peace
38. **Електронні адреси періодичних видань**
39. <http://www.niss.gov.ua/catalogue/30/> – Науково-аналітичний збірник Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України «Стратегічні пріоритети»
40. <http://www.grani.org.ua> – Науково-теоретичний і громадсько-політичний Альманах «Грані»
41. <http://www.gileya.org> – Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»
42. <http://www.foreignaffairs.com> – «Foreign Affairs» – the leading magazine for analysis and debate of foreign policy, economics and global affairs.
43. <http://jia.sipa.columbia.edu> – Journal of International Affairs
44. <http://www.princeton.edu/jpia> – Journal of Public and International Affairs
44. <http://jwsr.ucr.edu/index.php> – Journal of World Systems Research
45. <http://gmbh.ewa.pub@gmail.com> – European science review

Електронні адреси сайтів світових статистичних і аналітичних даних

– <http://www.worldometers.info> – World Population Clock – <http://www.citymetric.com>

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні та значна частина семінарських занять;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 30% семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і проти епідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Zoom.